

MÖT BARNCANCERFONDENS FORSKNINGSCHEF

”Vårt mål är att alla barn med cancer ska överleva”

Kerstin Sollerbrant tycker att hon har ett drömjobb. Hon är forskningschef på Barncancerfonden, som har satt som sitt mål att utrota barncancer.

– Cancersjukdomarna är fortfarande den vanligaste dödsorsaken i åldrarna 1-14 år. Vårt mål är att alla ska överleva och att behandlingarna inte ska orsaka några sena komplikationer.

Varje år insjuknar omkring 300 barn i Sverige i en cancersjukdom. Det rör sig om många olika diagnoser, de två vanligaste är leukemier och hjärntumörer som står för ungefär en tredjedel vardera av barncancerfallen.

Överlevnaden för barn som drabbas av cancer har förbättrats snabbt under de senaste fem decennierna. I dag överlever i genomsnitt fyra femtedelar av barnen och är fortfarande friska efter fem år.

– Framstegen är enastående. Ändå är det samtidigt frustrerande att överlevnadskurvorna planar ut på 80 procent. Vi ger oss inte förrän vi når 100 procent! säger Kerstin Sollerbrant.

Att vara med och anta den utmaningen tillsammans med engagerade medarbetare är, tycker hon, ett av de roligaste jobb man kan ha.

– Jag hade faktiskt spanat in jobbet redan innan det blev ledigt!

Som ansvarig för Barncancerfondens arbete med att stödja forskning och utbildning om barncancer arbetar hon med en budget på omkring 200 miljoner kronor om året. En mindre del går till olika typer av utbildning, fortbildning och annan kompetensutveckling för läkare och sjuksköterskor inom barncancer vården. Barncancerfonden finansierar bland annat ST-läkartjänster och olika typer av praktiktjänstgöring.

DÄRFÖR BEHÖVS RIKTAD FORSKNING OM BARNCANCER

Det mesta av pengarna i forsknings- och utbildningsbudgeten går till forskning – grundforskning, translationell forskning, kliniska studier och vårdforskning. Barn-

cancerfondens ambition är att ha en god spridning när det gäller typen av forskning som får stöd och att exempelvis se till att inte forskning om mer ovanliga diagnoser glöms bort. Anslagsbesluten fattas av en forskningsnämnd och Kerstin Sollerbrant och hennes medarbetare hjälper till att förbereda besluten.

– En viktig arbetsuppgift är omvärldsbevakningen. Att förstå vilka forskningsbehov som finns och vad vi ska satsa på, säger hon.

Kerstin Sollerbrant får ibland frågan om det verkligen behövs en särskild organisation som arbetar med forskning och annan kunskapsutveckling kring cancer hos barn. Räcker det inte med en cancerfond i Sverige?

– Barncancerfonden behövs absolut. Barncancer och cancer hos vuxna är på många sätt väldigt olika. Hos barn har cancer exempelvis ofta helt andra orsaker än cancer hos vuxna. Barncancer beror inte på livsstilsfaktorer, som ju är en viktig cancerorsak bland vuxna, säger hon.

– Dessutom behövs ett aktivt arbete för att få läkemedelsföretagen att vilja

satsa även på cancerläkemedel till barn. Vuxencancer är en stor marknad, men så är det inte med barncancer och företagen är inte alltid intresserade av att utveckla läkemedel för behandling av barn med cancer.

– Den kliniska forskningen på barncancerområdet har stannat av och det arbetar Barncancerfonden för att ändra på. Om inte forskningsresultaten utvecklas vidare till behandlingar så hjälper det inte hur mycket vi än forskar.

ENGAGEMANGET IMPONERAR

Antalet ansökningar till Barncancerfonden ökar för varje år. Det beror både på att Barncancerfonden numera tar emot ansökningar från hela Norden och på att fler forskare intresserar sig för barncancerområdet. År 2014 beviljades 40 procent av ansökningarna och 18 procent av det totala sökta beloppet.

– Vi skulle vilja både bevilja fler ansökningar och höja beloppen generellt. Ansökningarna gäller för det mesta väldigt bra projekt, säger Kerstin Sollerbrant.

GRUNDADES AV FÖRÄLDRAR TILL CANCERDRABBAD BARN

Barncancerfonden grundades 1982 av föräldrar till cancerdrabbade barn. Dess ändamål är att ge stöd till forskning om barncancer, stödja de drabbade barnen och deras familjer samt informera om barncancer.

Sedan starten har Barncancerfonden delat ut över två miljarder kronor till forskning om cancersjukdomar hos barn.

Barncancerfonden har en riksorganisation som bland annat sköter utdelningen av forskningsstöd och informationsarbete. Organisationen har även sex lokala föreningar som till stor del arbetar med familjestöd och vars verksamhet främst bygger på ideellt arbete.

Hon är imponerad av det engagemang som hon möter, både hos forskarna och hos Barncancerfondens givare.

– Många barncancerforskare är forskare som verkligen känner ett kall. Och givarna är helt fantastiska. Många tar små eller stora egna insamlingsinitiativ för att kunna hjälpa till ännu mer, säger hon.

Barncancerfonden samlar in mer pengar för varje år och delar samtidigt ut mer pengar än vad som samlas in. Alla pengar som delas ut kommer från insamlade medel och deras avkastning.

– Vi ska inte samla pengar på hög utan försöka se till att de gör största möjliga nytta. Det är ett stort ansvar att svara upp mot givarnas förtroende.

KÄNNER FORSKNINGENS VARDAG

Kerstin Sollerbrant är docent i cell- och molekylärbiologi och vid sidan av arbetet på Barncancerfonden leder hon en forskargrupp på Institutionen för Kvinnors och Barns hälsa vid Karolinska Institutet. Gruppen studerar bland annat lymfkärlnybildning vid normala och patologiska tillstånd, bland annat med hjälp av musmodeller.

– Det är kanske säkrast att påpeka att vi inte har några anslag från Barncancerfonden, inflikar Kerstin Sollerbrant.

Hon berättar att hon i arbetet som forskningschef har stor nytta av att själv vara forskare:

– Det är bra att förstå forskningens vardag när man sitter och bestämmer om pengar till forskning. Min egen erfarenhet gör till exempel att jag är starkt medveten om hur viktigt det är med en bra infrastruktur för forskningen, som exempelvis Barncancerregistret.

En annan av Barncancerfondens infrastrukturensatsningar som hon är extra stolt över är BarnTumörBanken, en biobank med vävnadsprover från olika barntumörer.

– Den kommer att möjliggöra forskning som tidigare inte kunde göras och därmed hjälpa till att öka kunskapen om sjukdomsmekanismerna vid barncancer.

JOBBAR PÅ BÅDA SIDOR OM BRON

Forskarbanan var från början inget självklart yrkesval för Kerstin Sollerbrant. Det som först låg närmast till hands efter uppväxtåren med kommunala mu-

sikskolan var att bli musiklärare. Men hon tänkte om och utbildade sig i stället till laboratorieassistent (numera biomedicinsk analytiker), fick jobb vid ett företag inriktat på molekylär diagnostik, läste in kemistlinjen och flyttade över till det stora läkemedelsbolaget Kabi-Gen (nuvarande Biovitrum).

I början av 1990-talet påbörjade hon forskarstudier vid Karolinska Institutet och 1996 disputerade hon på en avhandling om mekanismerna när adenovirus tar över en värdcell. Därpå följde inte mindre än tre post doc-tjänstgöringar – i Paris, på KI och slutligen vid Ludwiginstitutet för cancerforskning i Stockholm. Vid Ludwiginstitutet fortsatte hon efter post doc-tiden som forskare fram till 2008. Då tillträdde hon jobbet som chef för forskningsavdelningen vid Barncancerfonden och ungefär samtidigt sitt nuvarande forskarjobb på KI.

Fyra dagar i veckan arbetar hon på Barncancerfonden på Hälsingegatan i Stockholm och arbetsveckans femte dag på KI på andra sidan Solnabron.

– Det är svårt att hinna med forskningen, erkänner hon. Det är frustrerande, men jag vill inte klaga för båda mina jobb är jätteroliga och de kompletterar varandra så bra.

Lösningen blir att ägna många kvällar och helger åt forskningsjobbet och att kombinera detta med att vara med familjen. Denna består av man, två barn på 12 respektive 16 år samt två kaniner.

– Barnen är ju ganska självgående nu, men jag vill vara där när de behöver mig, säger hon.

När hon har tid för fritidsintressen så läser hon gärna även annat än vetenskapliga studier och är med i en bokklubb. Musiken är också fortfarande viktig för henne och hon beskriver sig som en musikalisk allätare.

– Om jag hade haft tid så skulle jag ha lyssnat mer på musik. Det ger så mycket.

HELENE WALLSKÄR
FOTO: BOSSE JOHANSSON

